

REGIMUL JURIDIC AL TITLURILOR DE CREDIT. CAMBIA, BILETUL LA ORDIN, CECUL

Dumitru AMBROCI, Facultatea de Drept

This article aims to familiarize with the nature and legal regime of the negotiable instruments, the mechanism of their functioning, their practical importance and issues that may be encountered in their application. There also should not be neglected the forms of the transmission and warrant of these instruments. Of an outstanding importance are the conditions of validity and effects of their non-compliance. Last but not least, bills of exchange, promissory note and the check will be subject to comparative analysis for a better understanding of the features of each of these titles.

În practica comercială există numeroase forme de circulație a bunurilor de la un subiect al raportului juridic comercial la un altul. Una din aceste forme o reprezintă circulația înscrisurilor, care încorporează anumite valori patrimoniale. Aceste înscrisuri poartă denumirea generică de „titluri de valoare” sau „titluri de credit”. În categoria titlurilor de credit sunt incluse *cambia*, *biletul la ordin* și *cecul*, titluri care fac obiectul acestei cercetări. Există o opinie potrivit căreia cecul nu ar trebui încadrat în categoria titlurilor de credit, alături de cambie și bilet la ordin, deoarece acesta nu ar implica o creditare, însă datorită faptului că majoritatea regulilor aplicabile cambiei și biletului la ordin sunt valabile și pentru cec, acesta tot poate fi categorisit titlurilor de credit [3]. În contextul celor enunțate, titlurile de credit pot fi definite ca fiind înscrisuri în temeiul cărora posesorul lor legitim este înrudit să exercite la o anumită dată, numită scadență, dreptul menționat în înscris [4]. În continuare, vom supune analizei acele titluri la care am făcut referire *supra*, fiind vorba de cambie, bilet la ordin și cec.

Noțiunea de cambie provine din latinescul *cambio*, care înseamnă „schimb”. De fapt, la originile ei, una din funcțiile primordiale ale cambiei era cea de instrument de schimb în materie monetară. Prin intermediul acestei funcții, negustorii medievali evitau necesitatea de a purta cu ei, dintr-o țară în alta, sume mari de bani în numerar, acest lucru fiind, de asemenea, și destul de periculos.

Ajungând în țara de destinație, negustorii puteau schimba cambia contra unei sume de bani. Astfel au apărut și primii bancheri, fiind cei

care nemijlocit se ocupau de schimbul acelor cambii [8]. Astăzi funcția de schimb monetar a devenit caducă pentru cambie. Cambia poate fi folosită preponderent ca instrument de plată, fiind utilizată în locul banilor pentru stingerea unei creanțe. De asemenea, cambia are și funcția de instrument de credit, prin intermediul ei fiind instituită o creditare debitorului care în momentul procurării bunurilor nu dispune de suma necesară [7]. Articolul 1 din Legea cambiei, nr. 1527 din 22.06.1993, definește cambia ca fiind un titlu de credit care cuprinde ordinul necondiționat dat de trăgător către plătitor (tras) de a plăti o anumită sumă de bani prezentatorului cambiei sau persoanelor menționate în cambie [2].

Din definiția enunțată poate fi dedus cu ușurință mecanismul funcționării cambiei. Pentru început, este evident că în cadrul raportului juridic cambial participă trei subiecți: trăgătorul – persoana care emite cambia, *trasul* – cel care este obligat să efectueze plata cambială și *beneficiarul* acestei plăți. Chiar dacă din definiție rezultă că mecanismul cambiei începe de la ordinul trăgătorului, este foarte important de menționat că acest ordin trebuie să aibă la bază un raport juridic ale cărui părți sunt trăgătorul și beneficiarul, or nu poate fi emisă o cambie fără o cauză. Acest raport juridic anterior raportului cambial poartă denumirea de raport juridic fundamental. În cadrul raportului fundamental, beneficiarul este creditor al trăgătorului. *Trasul*, la rândul său, este debitor al trăgătorului. Astfel, pentru a stinge două creanțe în același timp, trăgătorul dispune ca plata pe care i-o datorează *trasul* să fie efectuată beneficiarului. Datorită acestui mecanism, se evită efectuarea a două plăți în loc de una, ceea ce poate duce la economisirea timpului, dar și a altor resurse.

Pentru ca o cambie să fie valabilă, aceasta urmează să întrunească cu strictețe condițiile prevăzute de lege. De altfel, formalismului excesiv sunt supuse și celelalte titluri, nu doar cambia. Astfel, conform articolului 4 din Legea cambiei, pentru a fi valabilă, cambia trebuie să conțină următoarele mențiuni obligatorii: denumirea de cambie, ordinul de a plăti o sumă de bani, denumirea sau numele *trasului*, scadența, numele sau denumirea beneficiarului, data și locul emiterii, semnătura trăgătorului.

Omiterea doar a unei singure mențiuni are ca efect nulitatea cambiei. Excepție face cambia în alb, care este emisă fără indicarea tuturor mențiunilor obligatorii, dare care urmează să fie completată

ulterior. Biletul la ordin, conform articolului 1279 din Codul civil, este un titlu de credit, întocmit conform prevederilor legii, prin care trăgătorul se obligă să plătească la scadență o anumită sumă de bani prezentatorului titlului sau persoanei indicate în acesta [1].

Spre deosebire de cambie, biletul la ordin implică doar doi subiecți: trăgătorul și beneficiarul. O altă deosebire este că obligația de a plăti o sumă de bani este materializată sub forma unui ordin în cazul cambiei, în timp ce biletul la ordin este de fapt o promisiune.

Ca și cambia, biletul la ordin trebuie să întrunească mențiunile obligatorii prevăzute de lege: denumirea de bilet la ordin, promisiunea necondiționată de a plăti o sumă de bani, scadența, locul plății, numele beneficiarului, data și locul emiterii, semnătura emitentului.

Precum alte drepturi patrimoniale, drepturile ce derivă din raporturile cambiale sunt susceptibile de a fi transmise altor persoane, iar executarea acestor titluri poate fi asigurată cu garanții. Mecanismul de transmitere a cambiei și biletului la ordin poartă denumirea de *gir*. Girul este o declarație scrisă și semnată pe titlu prin care se transmit drepturile ce izvorăsc din titlul respectiv [5]. Avalul, la rândul său, poate fi definit ca fiind obligația cambială prin care se garantează plata titlului în întregime sau în parte [6]. Cecul este un titlu negociabil reprezentând o creanță scrisă, care cuprinde ordinul necondiționat dat de emitent către plătitor de a plăti la vedere o sumă de bani prezentatorului cecului sau persoanei menționate în titlu [1].

Emiterea cecului este condiționată de existența unor premise juridice. Astfel, cecul poate fi emis doar dacă trăgătorul are un disponibil la tras, iar între trăgător și tras există o convenție privind emiterea de cecuri. De regulă, în calitate de tras figurează o bancă comercială, la care trăgătorul deține fonduri bănești. Aceste fonduri poartă denumirea de *provizion*. Provizionul trebuie să fie prealabil cecului și de o valoare corespunzătoare [4].

Mecanismele de transmitere și garantare a cecului sunt aceleași ca și în cazul cambiei și al biletului la ordin, fiind vorba de gir și aval. Avalizarea cecului și efectele garantării acestuia sunt practic la fel ca și în cazul cambiei sau biletului la ordin. Transmiterea cecului însă diferă în funcție de natura cecului [6]. Astfel, cecul la ordin se transmite prin gir, cecul nominativ – în conformitate cu regulile cesiunii simple, iar cecul la purtător se transmite prin simpla tradițiune a titlului. În concluzie, putem remarca eficiența care derivă din

folosirea în practica comercială a titlurilor de credit. De asemenea, datorită formalităților riguroase la care sunt supuse cambia, biletul la ordin și cecul, acestea oferă o siguranță destul de sporită raporturilor ce derivă din ele. Și mecanismele de transmitere a acestor titluri, specifice și destul de formalizate, le oferă un plus de credibilitate. Din păcate însă inexistența unei practici judiciare bogate și a unui cadru legislativ bine definit, atât material cât și procesual, duce la apariția unei doze de scepticism când vine vorba de aplicarea titlurilor de credit în practică. De asemenea, nu poate fi exclusă posibilitatea comiterii unor infracțiuni de sustragere sau înșelăciune prin intermediul acestor titluri.

Referințe:

1. Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 82-86 la 22.06.2002.
2. Legea cambiei, nr.1527 din 22.06.1993. În: *Monitorul Parlamentului al Republicii Moldova*, nr. 10 la 01.10.1993.
3. CĂPĂȚÎNĂ, O., ȘTEFĂNESCU, Br. *Tratat de Drept al Comerțului Internațional*. București: Ed. Academiei, 1987.
4. CĂRPENARU STANCIU, D. *Drept comercial român*. Ed. III. București: All Beck, 2000.
5. GHEORGHE, C. *Drept comercial*. București: Universul Juridic, 2010.
6. GRIBINCEA, L. *Dreptul Comerțului Internațional*. Chișinău: Reclama SA, 2014.
7. TURCU, I. *Operațiuni și contracte bancare. Introducere în teoria și practica dreptului bancar*. Ed. II, București: C.H. Beck, 1995.
8. ШЕРШИНЕВИЧ, Г.Ф. *Учебник торгового права (по изданию 1914 года)*. Москва, 1994.